

Læsevejlederen - ud af kontoret og ind i klasserne

Observationer, kollegiale samtaler og fælles forandring af praksis giver bedre undervisning og mere energi, siger vejlederen og konsulenten.

AF THORKILD THEJSEN

»Vi skal ud af kontoret«, siger Dorte Kamstrup, »og ind i klasserne«, gør Lia Sandfeld den sloganagtige sætning færdig. Og sådan fortsætter de gennem hele samtalen. Ikke med sloganformuleringer, men med at fuldføre hinandens sætninger og ræsonnementer.

Dorte Kamstrup er læsekonsulent i Slagelse Kommune, og Lia Sandfeld er lærer og læsevejleder på Eggeslevmagle Skole i Skælskør. Det er tydeligt, at de brænder for deres arbejde med at stimulere og forbedre læseundervisningen. Eller mere korrekt: de brænder for at give lærerne bedre muligheder for at udvikle undervisningen. Og det er tydeligt, at de arbejder tæt sammen.

Læreren skal have et spejl, så han kan se, hvor der kan sættes ind med forbedringer. Vejlederen og konsulenten kan komme med forslag, men kan ikke løse problemerne, siger Dorte Kamstrup og Lia Sandfeld. Foto fra tv-udsendelsen »Læsemagasinet« 4, Læsning i fagene. Foto: Nicolai Krogh Nielsen

Læsevejlederen skal ikke fikse lærerens problem

»Det er selvfølgelig utopi, men ambitionen må være, at vi gør os selv overflødige. Forstået på den måde at det ikke er mig, der skal gennemføre forbedringer af lærernes undervisning, det er lærerne«, siger Lia Sandfeld. Og Dorte Kamstrup uddyber:

»Der er rigtig mange sindssygt dygtige læsevejledere rundt omkring i landet. Og de knokler. Holder faglige kurser, trækker elever ud og laver specialundervisning med dem. Alt muligt spændende«.

»Og vigtigt«, skyder Lia Sandfeld ind.

»Og vigtigt«, gentager Dorte Kamstrup, hvorefter hun fortsætter: »Men den dag læsevejlederen rejser eller går på pension, er skolen fortabt. For nu er hun her jo ikke mere! Så ved de ikke, hvilke test de skal tage, ved ikke, hvad de skal læse. Læsevejlederen skal ikke fikse lærerens problem. Læsevejlederen skal støtte og vejlede, gå i dialog«.

Læreren skal have et spejl, så han kan se sin egen undervisning, se, hvor styrkerne er, og se hvor der kan sættes ind med forbedringer, lyder en fælles opremsning.

»I den situation kan jeg som vejleder og Dorte som konsulent selvfølgelig gå ind med forslag. Men vi kan ikke løse problemerne«.

Brug for kollegahjælp

- *Og hvad betyder det sådan helt konkret og fra begyndelsen?*

»På Eggeslevmagle Skole betyder det for eksempel, at en lærer har henvendt sig til skolens resursecenter¹, hvor alle vejleder- og støttefunktioner koordineres. Læreren kontakter os måske, fordi en test har vist, at ikke alle i hendes klasse rykker tilfredsstillende med deres læsning. En anden lærer kan have talt med skolelederen, fordi han synes, at klassens skæve elever ikke får nok ud af undervisningen, eller fordi de galper op og forstyrrer. De eller klasseteamet beder så om kollegahjælp«, forklarer Lia Sandfeld.

Åbne klasseobservationer

Efter en snak om problemerne kan det føre til, at læsevejlederen kommer på besøg i klassen. Det har skolen et helt fast koncept for.

»Det første, der sker, når læreren og jeg har aftalt, at jeg skal observere i klassen, er, at der går besked hjem over ForældreIntra om, at jeg skal besøge klassen,« siger Lia Sandfeld. »Derefter gennemfører jeg to helt åbne observationer. Medmindre vi har aftalt det, fokuserer jeg ikke på noget bestemt; jeg registrerer blot det, jeg ser, så præcist og tæt som overhovedet muligt. Senest dagen efter får læreren så mit observationsnotat«.

Beskrivelse, refleksion og fortolkning

Nedenfor vises indledningen af et anonymiseret notat med Lia Sandfelds beskrivelser og fortolkninger. Eleverne vidste, at læsevejlederen skulle overvære 3. og 4. lektion i kristendomskundskab, og læreren havde bedt om at få vejledning om læseforståelse (hele notatet og aftalebrevet gengives som bilag 1 og 2 efter interviewet).

¹ I skolens resursecenter kan man få kontakt med AKT-lærerne, specialundervisningslærerne og vejlederne i læsning/dansk, engelsk, matematik og naturfag. Læs mere på eggeslevmagle-skole.dk, Resursecenter.

Tema:	Beskrivelse:	Beskrivelse
<p>Kl. 10.20</p> <p>10:30 - Gennemgang af hvad eleverne skal.</p>	<p>Elever og lærer kommer ind i klassen, og de gør sig parate til timen.</p> <p>Læreren - I dag skal vi arbejde med teksten "koranen," så I skal slå op på s. 10 i bogen.</p> <p>Eleverne slår op på siden.</p> <p>Læreren - Sidste gang blev vi færdige med teksten om bibelen. I dag skal vi så læse noget om koranen. Ved I, hvad koranen er?</p> <p>Elev - Er det ikke også en bog? Læreren - det kan man godt sige - ved du, hvad den handler om. Elev - nej, men jeg tror, at det er noget med gud.</p> <p>Læreren - er der andre, der har hørt om koranen før?</p> <p>Elev - det er en slags bibel, man bruger i Tyrkiet og sådan nogle lande.</p> <p>Læreren - Ja, faktisk er det muslimernes bibel, og så tror de på Allah - det er deres gud.</p> <p>Læreren - nu skal vi i gang med at læse teksten. I skal læse den sammen med jeres makker. Når I læser, må I gerne være opmærksomme på, om der er nogle ord, I ikke forstår. Er I med på, hvad I skal.</p> <p>Eleverne - Ja ja.</p> <p>Der er nu lidt småuro</p>	<p>Det er superfint, at elever og lærer er hurtigt på plads - det giver god undervisningstid.</p> <p>Teksten fra sidste gang nævnes meget kort. Hvis der er arbejdet helt færdig med den, er det selvfølgelig fint, men i forhold til at "tjekke" om eleverne virkelig har forstået teksten og husker den, kunne man her lave en evaluering på hvad udbyttet var. Evt. Quiz og byt</p> <p>Læseformålet italesættes ikke og gøres eksplicit for eleverne - hvorfor?</p> <p>En lille smule forhåndsviden omkring koranen. Det er dog meget lidt, og kun et par elever er aktive. At aktivere forhåndsviden er et led i en elaboreringsstrategi, da eleverne ved denne strategi skal sammenholde allerede kendt viden, med den nye viden teksten giver.</p> <p>Gad vide om læreren er klar over hvor lidt denne del fylder, i forhold til hvad der anbefales? Er læreren klar over vigtigheden af, at arbejdet med før læsning skal fylde meget.</p> <p>Klassens læsefaglige standpunkt taget i betragtning er jeg bekymret for, hvor mange af eleverne der virkelig profiterer af denne makkerlæsningsdel. Det er selvfølgelig godt, at det foregår ved højt læsning, da en del elever jf. resultatet fra LUS, ikke endnu kan stillelæse. Hvad skal eleverne gøre med de svære ord?</p>

Når læreren har fået notatet, holder han et møde med læsevejlederen, hvor der er fokus på det, der er observeret. »Den didaktiske samtale«, hedder det på Eggeslevmagle Skole.

»Der sker det ofte, at læreren siger: 'Gud, er det det, jeg gør? Jeg troede jo, at jeg ...'«, fortæller Lia Sandfeld. Det er jo ikke ret tit, at man får en kollegas øjne på sin undervisning og på elevernes aktiviteter. Men det er det, det hele drejer sig om: at få sat ord på praksis.

»På den måde har vi så fået afsættet til den første fælles refleksion over lærerens praksis og på elevernes adfærd og reaktioner«, siger Lia Sandfeld.

Det faste spørgsmål fra læsevejlederen er derefter: Hvad er der i det her, som du gerne vil arbejde med at ændre eller forbedre?

»Jeg kan godt pege på noget. Det gør jeg jo for eksempel allerede, når jeg i beskrivelsen og vurderingen har skrevet: 'En lille smule forhåndsviden omkring koranen. Det er dog *meget* lidt, og kun et par elever er aktive'«, siger hun.

»Man kan også se, at jeg stiller spørgsmål i notatet. Men det er læreren, der beslutter, hvad der skal fokuseres på som det næste i processen. Det er jo ham, der véd, om det, jeg har set, er noget generelt, noget tilbagevendende, som der kan og skal gøres noget ved«.

Det er lærerens forbedringsprojekt

»Og dermed er vi tilbage ved hovedpointen«, bryder Dorte Kamstrup ind. »Det er lærerens undervisning. Det er lærerens projekt at forbedre den. Det er ikke noget, vi kan komme udefra og fikse«.

»Men«, fortsætter Lia Sandfeld, »vi kan støtte ved at gå ind med forslag. Hvis jeg for eksempel observerer murren, usikkerhed og ikke-forståelse blandt eleverne, når de går i gang med at læse en faglig tekst, kan jeg foreslå, at læreren arbejder med en förlæringsstruktur, så eleverne bliver tunet ind på, hvad det er for faglige udfordringer, de skal i gang med«.

Læreren skal - inden teksten kommer på bordet - få skabt en forforståelse for emnet. Eller som Dorte Kamstrup siger det: »Både læreren og eleverne skal blive klar over, hvad eleverne allerede véd - eller tror, at de véd - om tekstens indhold«.

Lia Sandfeld summerer op:

»Elementerne i aktionslæringen er altså: Først åbne observationer - spejlet, som læreren kan se sit arbejde i. Så en samtale om de didaktiske udfordringer og muligheder, ud fra det jeg har registreret, hvor læreren så formulerer, hvad han vil arbejde videre med. Efter nogen tid, som vi har aftalt inden, kommer jeg tilbage og observerer, og det giver så anledning til en ny kollegasamtale om pædagogikken og det faglige indhold«.

I det konkrete tilfælde var det en nyuddannet lærer, der havde henvendt sig til resursecentret for at få sparring om læseforståelsesstrategier i kristendomsundervisningen.

I samtalen efter den første observation bad han om at få sammensat »et program til læsning af fagets tekster, så eleverne kommer omkring *før, under og efter læsning*«, så han kunne bruge de forskellige læseforståelsesstrategier aktivt i undervisningen, og der blev aftalt nye besøg, hvor Lia Sandfeld skulle vise eleverne, hvordan man anvender dobbeltcirklen ².

»Ud over den første åbne observation var jeg med i klassen tre gange mere, og efter en lille måneds tid rundede vi af med en samtale om det, vi havde været igennem, og de ændringer, der var sket« (se aftalen om aktionslæringsforløbet som bilag 2 efter interviewet).

- *Oplever I aldrig, at der er lærere, der kan have svært ved at skelne mellem en kritik af dem som person og en samtale om hjælp til at forbedre undervisningen?*

»Faktisk ikke«. »Nej, egentlig ikke«, kommer svarene oven i hinanden.

Når Dorte Kamstrup som konsulent bliver inviteret ud i en klasse for at observere, handler det ret ofte om udfordringer med uro og om behov for hjælp til arbejdet med klasseledelse, fortæller hun.

2 Læs med om dobbeltcirkler i Spencer Kagan og Jette Stenlev: *Cooperative Learning - undervisning med samarbejdsstrukturer*, Alinea, www.alinea.dk/butik.aspx?c=Item&category=3978&item=24683. På CL's hjemmeside kan man se en video med elever, der anvender dobbeltcirkler i engelsk, <http://cooperativelearning.dk/about-cooperative-learning/filmklip-om-cooperative-learning/dobbelcirkler>

»Der kan jeg da godt af og til spore en form for nervøsitet. Men det, at man kommer i dialog om, hvad der sker i klassen, at man kan generalisere nogle problemer og nogle måder at arbejde med dem på, betyder jo, at det bliver en kollegial sparring, en samtale om praksis. Så flytter det sig hurtigt fra det personcentrerede«. Når så læreren opdager, at det virker, det man har aftalt, bliver han eller hun selvfølgelig glad og får mod på at fortsætte forbedringsarbejdet.

Fra brandslukning til fælles udvikling af praksis

Det seneste år, hvor Lia Sandfeld for alvor har været ude i klasserne, har meget handlet om ”brandslukning” - om at observere problemer og finde løsningsmuligheder. Men det skal bestemt ikke stoppe der, er man enige om.

»Vi kan alle blive bedre, alle lærere kan forfine deres praksis, så jeg glæder mig til at få mere tid til at besøge klasser, hvor der som udgangspunkt ikke er en brand, der skal slukkes. Det at komme ind til den dygtige og erfarne biologi- eller matematiklærer og komme i dialog om, hvordan han kan forfine sit arbejde, det giver både ham og mig noget. Jeg kommer med min læsefaglighed og møder hans naturfagsfaglighed, det er så spændende«, siger Lia Sandfeld, der ifølge eget udsagn intet ved om dyr og ikke aner, hvad tal er!

»Jeg lever i min læseboble, og så er det skønt at opleve, at både læreren og jeg er blevet dygtigere, når vi har været gennem et aktionslæringsforløb sammen«.

»Som læsekonsulent og læsevejleder kan vi ikke blande os på de andre læreres faglige områder«, kommenterer Dorte Kamstrup. »Vi skal ikke overtage deres praksis. Der er en masse, vi ikke ved noget om, så vi kunne komme til at gøre mere skade end gavn, hvis vi forsøgte. Ja, vi kunne ødelægge en god fysiklærers undervisning, hvis vi begyndte at kloge os på det fysikfaglige. Men vi har vores læsefaglighed og kan præsentere en buket af muligheder, som fysiklæreren så kan plukke i - til udvikling af fysikundervisningen. Og så kan man udvikle praksis sammen«.

Det sker ikke på kontoret eller på lærerværelset, det sker ude i klasserne.

Ny energi – og kvalitet

Og når undervisningen bliver bedre, og skolehverdagen bliver behageligere for både elever og lærere, kommer man ind i nogle gode, opadgående spiraler, fortæller konsulenten og vejlederen.

»Vi ved ikke, om der er en årsag-virkning-sammenhæng«, siger Lia Sandfeld. »Men i løbet af det seneste år, hvor vi har prioriteret at komme ud i klasserne og for alvor sat fokus på at hjælpe hinanden med at løse problemer og forbedre praksis, har vi samtidig set et fald i langtidssygefraværet. Måske er der en sammenhæng. Vi satser i hvert fald på, at den støtte, det giver at arbejde så tæt sammen, også kan modvirke udbrændthed«.

»Jeg er overbevist om, at der er en sammenhæng«, siger Dorte Kamstrup. »Vi kan ikke løse alle skoleproblemer ved at observere, tale sammen og ændre på praksis, men vi kan komme langt med at forbedre kvaliteten sammen. Og vi kan sortere i udfordringerne, så vi kan se, hvad vi kan gøre noget ved, og hvad der kræver helt andre typer løsninger. Det, at vi er sammen om det, og at vi ikke kun taler, men handler sammen, er med til at forbedre humøret, med til at give ny energi og ny kvalitet«.

Thorkild Thejsen er journalist og lærer, exam.pæd. og PD i skoleudvikling, chefredaktør for fagbladet Folkeskolen/folkeskolen.dk 1987-2010.

Læs og se mere:

om læsevejlederrollen

- Frost, Jørgen (red.) (2009): *Håndbog i læsevejledning - teori og praksis*, Dansk Psykologisk Forlag.
- Herholdt, Lene og Susanne Arne-Hansen (2011): *Læsevejlederen som medpraktikker*, UCC. ucc.dk
- Madsbjerg, Sigrid og Lis Pøhler (2008): *Læsevejlederen*, Kroghs Forlag (nu: Dafolo).
- Pøhler, Lis og Nana Klerdal (2011): *Læsevejlederens virkelighed, Rapport fra Nationalt Videncenter For Læsning*. videnomlaesning.dk
- *Viden der forandrer - Virkningsevaluering af læsevejlederen som fagligt fyrtårn (2008)*, Danmarks Evaluering sinstitut. eva.dk
- *To film om læsevejlederfunktionen (2011)*: Interview med læsevejleder Tina Nickelsen og interview med projektledere Mette Maria Rydén og Jørgen Kuhlmann. videnomlaesning.dk

om aktionslæring

- Bayer, Martin, Helle Plauborg og Jytte Vinther Andersen (2008): *Aktionslæring - Læring i og af praksis*, Hans Reitzels Forlag.
- Bjørndal, Cato (2003): *Det vurderende øje*. Klim
- Hansen, Tonny (2005): *Aktionslæring sætter gang i teamet*, folkeskolen.dk
- Nielsen, Lise Tingleff (2005) om aktionslæring i Thejsen, *Thorkild i Aktionslæring i »Skolebænken«*. folkeskolen.dk
- Nielsen, Lise Tingleff (2004): *Aktionsforskning i folkeskolen*. personaleweb.dk

Se og læs mere på folkeskolen.dk

Se: Læsemagasinet 1: Læseleg med små børn.

Læs: *Læs med børn fra de er helt små*. Af Kjeld Kjertmann og Thorkild Thejsen, 2012, folkeskolen.dk

Læs: *Børn elsker at se ord blive til*. Af Thorkild Thejsen

Se: Læsemagasinet 2: Læsning i børnehaven.

Læs: *Leg med skrift og sprog, lær med leg*. Af Helle Bylander

Læs: *Sådan kan du læse sammen med barnet*. Af Caroline Sehested

Se: Læsemagasinet 3: Sikre, hurtige og glade læsere.

Læs: *"Yes! Må vi prøve igen?"* Når 2.a forvandles til en Læsemaskine. Af Dorte Kamstrup

Læs: *"Det er li'som med Lynet McQueen!"* At skabe strukturer for litteraturarbejdet i indskoling. Af Dorte Kamstrup

Læs: *En fælles kommunal læseindsats i Slagelse*. Af Thorkild Thejsen

Se: Læsemagasinet 4: Læsning i fagene

Læs: *Sådan skaber vi et fælles sprog om læsning*. Af Lia Sandfeld

Læs: *Begynd aldrig med at læse teksten*. Af Dorte Kamstrup

Tv-udsendelserne »Læsemagasinet« vises på dk4 og findes permanent på videnomlaesning.dk og folkeskolen.dk

»Læsemagasinet« produceres af dk4, Nationalt Videncenter for Læsning og fagbladet Folkeskolen

Bilag 1 - observationsnotat

Beskrivelses-, fortolknings- og refleksionslog

<p>Dato og tidspunkt: D. 2. november 2011</p>		
<p>Situation: Jeg er på plads i klassen ca. 5 min før kl. ringer. Eleverne ved godt, at jeg kommer, og læreren har orienteret forældrene.</p> <p>Observationen foregår i 3. og 4. lektion Den skal bruges til at få et indblik i klassens arbejde med læseforståelsesstrategier i kristendom.</p> <p>Elever og lærer er hurtige til at komme på plads efter frikvarteret, og alle elever tager deres kristendomsbøger op.</p>		
<p>Tema:</p>	<p>Beskrivelse:</p>	<p>Beskrivelse</p>
	<p>Elever og lærer kommer ind i klassen, og de gør sig parate til timen.</p> <p>Læreren - I dag skal vi arbejde med teksten "koranen," så I skal slå op på s. 10 i bogen.</p> <p>Eleverne slår op på siden.</p> <p>Læreren - Sidste gang blev vi færdige med teksten om bibelen. I dag skal vi så læse noget om koranen. Ved I, hvad koranen er?</p> <p>Elev - Er det ikke også en bog? Læreren - det kan man godt sige - ved du, hvad den handler om. Elev - nej, men jeg tror, at det er noget med gud.</p> <p>Læreren- er der andre, der har hørt om koranen før?</p> <p>Elev - det er en slags bibel, man bruger i Tyrkiet og sådan nogle lande.</p> <p>Læreren - Ja, faktisk er det muslimer-nes bibel, og så tror de på Allah - det er deres gud.</p>	<p>Det er superfint, at elever og lærer er hurtigt på plads - det giver god undervisningstid.</p> <p>Teksten fra sidste gang nævnes meget kort. Hvis der er arbejdet helt færdig med den, er det selvfølgelig fint, men i forhold til at "tjekke" om eleverne virkelig har forstået teksten og hauiz og byt</p> <p>Læseformålet italesættes ikke og gøres eksplicit for eleverne - hvorfor?</p> <p>En lille smule forhåndsviden omkring koranen. Det er dog meget lidt, og kun et par elever er aktive. At aktivere forhåndsviden er et led i en elaboreringsstrategi, da eleverne ved denne strategi skal sammenholde allerede kendt viden, med den nye viden teksten giver.</p> <p>Gad vide om læreren er klar over hvor lidt denne del fylder, i forhold til hvad der anbefales? Er læreren klar over vigtigheden af, at arbejdet med før læsning skal fylde meget.</p>

<p>10:30 - Gennemgang af hvad eleverne skal.</p>	<p>Læreren - nu skal vi i gang med at læse teksten. I skal læse den sammen med jeres makker. Når I læser, må I gerne være opmærksomme på, om der er nogle ord, I ikke forstår. Er I med på, hvad I skal.</p> <p>Eleverne - Ja ja.</p> <p>Der er nu lidt småuro.</p>	<p>Klassens læsefaglige standpunkt taget i betragtning er jeg bekymret for, hvor mange af eleverne der virkelig profiterer af denne makkerlæringsdel. Det er selvfølgelig godt, at det foregår ved højt læsning, da en del elever jf. resultatet fra LUS, ikke endnu kan stillelæse. Hvad skal eleverne gøre med de svære ord?</p>
<p>10:34 - Eleverne læser</p>	<p>Eleverne går i gang med at læse, og læreren går rundt i klassen og hjælper til/svarer på spørgsmål.</p> <p>Eleverne begynder efterhånden at blive færdige med læsningen, og de sidder efterfølgende og småsnakker.</p>	<p>Det er søde pligtopfyldende elever, der arbejder, som læreren har sagt, at de skulle, men det er også tydeligt, at det ikke er alle, der har lige nemt ved opgaven, da deres afkodningsfærdigheder er for dårlige. Eleverne er gode til at hjælpe hinanden og det kan på den måde opveje lidt i forhold til, at det er særligt svært for nogle.</p>
<p>10:50 - Eleverne er færdige med at læse</p>	<p>Læreren - Dejligt at se at I nu er færdige med at læse teksten. Er I blevet klogere på, hvad koranen er?</p> <p>Eleverne - Ja.....</p> <p>Læreren "tager" en elev, der har hånden oppe. Elev - der var nogle lidt mærkelig ord inde i sådan nogle buer.</p> <p>Læreren - Mener du inde i parenteserne?</p> <p>Elev - Ja.</p> <p>Læreren - Det er, hvad ordene hedder på arabisk. Jeg kan godt forstå, at du synes, at de er lidt svære.</p>	<p>Læreren spørge til udbyttet af læsningen, men det er alt for overfladisk til, at hun kan få et indtryk af, om de har forstået teksten - vi er nærmest ude i et lukket spørgsmål. Her kunne man med fordel arbejde med hukommelsesstrategier.</p> <p>Er det bevidst, at der ikke arbejdes med indholdet af teksten, svære ord mm?</p> <p>Der tales ganske kort om, at der eksempelvis er svære ord i teksten i parenteser på arabisk, men der bliver ikke fulgt op på det. Hvorfor?</p> <p>Der er tilsyneladende eleverne selv, der skal finde svære ord eller have undret sig over noget. Jeg savner, at læreren guider eleverne mere gennem arbejdet med teksten.</p>

<p>10:55 Gennemgang af opgaver til teksten</p>	<p>Læreren - Lige om lidt skal I hver især finde på fem spørgsmål til teksten, som jeres makker skal svare på senere. Det skal være spørgsmål, som man kan svare på, når man har læst teksten.</p> <p>Fx - hvad er koranen?</p> <p>Kan I svare på det.</p> <p>Elev - det betyder den hellige skrift, og det er muslimernes bibel.</p> <p>Læreren - Flot svaret. Er I med på opgaven?</p> <p>Eleverne - Ja.....</p> <p>Læreren - I har små 10 min og så stopper jeg jer. Bliver I færdige før tid, så kan I finde de ord i teksten, som I ikke forstår.</p> <p>Eleverne sidder nu og arbejder med at stille spørgsmål til teksten. Læreren går rundt og hjælper, hvor der er behov.</p> <p>Der er en dejlig arbejdsro i klassen.</p>	<p>Fint med spørgsmål til teksten da vi her får tjekket deres hukommelse og forståelse for teksten. Det er ligeledes fint, at der gennemgås et eksempel på, hvad et spørgsmål kunne være - her guider læreren.</p> <p>Der arbejdes egentlig med overvågningsstrategier, da eleverne ved spørgsmålene får indblik i, om de har forstået det, de har læst.</p>
<p>11:05 - Opsamling efter arbejdet</p>	<p>Læreren - Er I blevet færdige?</p> <p>Eleverne - Ja..... og nej ikke helt.</p> <p>De fleste elever ser ud til at være færdige, og det er kun et par stykker, der mangler lidt.</p>	
<p>11:08 - Gennemgang af næste opgave</p>	<p>Læreren - Nu skal I skiftes til at stille hinanden spørgsmål - ligesom vi plejer at gøre.</p> <p>Kan man ikke lige huske svaret, må man kigge i teksten. I har ca. 10 min.</p> <p>Eleverne sidder nu og skiftes til at stille hinanden spørgsmål og svare på dem.</p> <p>Nogle steder går det fint, og andre pjatter lidt.</p>	<p>Her er alle elever aktive med at stille og svare på spørgsmål - fint.</p>

<p>11:20 - Opsamling på spørgsmål</p>	<p>Læreren - Nå hvordan gik det?</p> <p>Eleverne - fint.....</p> <p>Læreren - Må jeg høre et par spørgsmål?</p> <p>Elev - Hvad betyder halal? - en anden elev svarer.</p> <p>Elev - hvem er Muhammed? - en anden elev svarer.</p> <p>Elev - hvad betyder haram? - en anden elev svarer.</p> <p>Læreren - det var flot. Det lyder som om, at I virkelig har lært noget? Nu skal vi videre med noget nyt.</p>	
<p>11:30 - Gennemgang af ny opgave</p>	<p>Læreren - Den opgave vi skal i gang med nu, når vi ikke at blive færdige med i dag.</p> <p>I skal være sammen to og to, hvor I skal lave en planche, der viser, hvad I har lært om koranen og bibelen.</p> <p>Om lidt skal I finde en makker, og så skal I lave en plan for, hvordan I vil bygge jeres planche op.</p> <p>Der forklares lid mere til indhold i planchen, og hvad der forventes, og enkelte elever stiller et par spørgsmål.</p> <p>Læreren - Nu må I gerne gå i gang.</p>	
<p>10:40 - Eleverne arbejder</p>	<p>Eleverne finder efter lidt uro sammen to og to og går i gang med arbejdet.</p>	
<p>10:50 - Spisetid</p>	<p>De taler stille sammen og læreren går rundt og hjælper.</p> <p>Læreren - Tiden er vist ved at smutte lidt fra os. I skal skynde jer at pakke sammen og spise</p>	

Bilag 2 Aftale om et forløb med aktionslæring

Kære XXX

Aktionslæringsforløb i Eggeslevmagle Skoles resursecenter

I forbindelse med forløbet i aktionslæring har undertegnede som observatør udarbejdet nedenstående handleplan ud fra samtalen ved vores møde.

Undervejs i forløbet modtager I løbende de renskrevne observationsnotater, som danner udgangspunkt for de samtaler vi, jf. nedenstående aftaler, skal have.

Hvis I har spørgsmål til nedenstående, må I endelig henvender jer.

Eggeslevmagle Skole

Skolevej 8
4230 Skælskør

Tlf.: 58 16 07 00

www.slagelse.dk

www.eggeslevmagle-skole.dk

eggeslevmagle.skole@slagelse.dk

Lærer/klasse team: xxx i 4. kl.	
Observatør: Lia Sandfeld	
Dato for opstart af forløbet	Torsdag d. 3. november 2011
Dato for afslutning af forløbet	Fredag d. 25. november 2011
Baggrund for forløbet Den umiddelbare baggrund for opstart af forløbet.	Forløbet iværksættes til brug for sparring med læreren om en bevidst anvendelse af læseforståelsesstrategier i kristendom ift. før, under og efter læsning. <i>Det er en ny lærer uden erfaring med ovenstående, der ikke har hørt oplæg fra læsevejleder.</i>
Problemstilling Efter den åbne observation vælges den problemstilling, der efterfølgende arbejdes ud fra.	Ved mødet d. 7. november 2011 drøftede vi de to åbne observationer, hvor læreren efterfølgende har valgt nedenstående problemstilling. <ul style="list-style-type: none"> Hvordan kan der på en let og overskuelig måde sammensættes et program til læsning af fagets tekster så eleverne kommer omkring før, under og efter læsning på en simpel måde der involverer læseforståelsesstrategierne? <p>Før læsning: Dobbeltcirkel om V i VØL - efterfølgende samles der op i V i VØL modellen. Dobbeltcirkel om Ø i VØL - efterfølgende samles der op i Ø i VØL modellen. Opsamling sker i fællesskab på klassen, hvor alle elever bør have noget at bidrage ud fra dobbeltcirkelen.</p> <p>Under læsning: Læreren læser højt for de læsesvage elever. De andre elever makkerlæser teksten. Makkeren skal følge med i teksten, mens der læses. Efter læsningen laves der i fællesskab rammenotat på tavlen, hvor eleverne "skriver med".</p> <p>Efter læsning: Dobbeltcirkel - eleverne fortæller hinanden, hvad de har lært. Efterfølgende samles der op i L i VØL modellen. Opsamlingen sker igen i fællesskab i klassen.</p> <p>Øvrige aftaler - Læsevejlederen introducerer eleverne i klassen for dobbeltcirkelen, da læreren ikke kender aktiviteten. Dette vises en gang, hvorefter læreren tager over.</p>
Aftaler om observationer	<ul style="list-style-type: none"> D. 02-11-2011 - åben observation D. 09-11-2011 - observation D. 16-11-2011 - observation D. 23-11-2011 - observation
Aftaler om samtaler vedr. forløbet	<ul style="list-style-type: none"> D. 07-11-2011 - samtale om observation D. 24-11-2011 - opfølgende samtale
Observationsmetode	Der arbejdes jf. konceptet for aktionslæring, hvor der anvendes en beskrivelsesfortolknings- og refleksionslog til systematisk dokumentation af observationerne i forløbet.
Evaluerings	Vi taler sammen undervejs i forløbet.
Øvrige aftaler	Alle observationsnotater og breve bliver placeret i resursecenterets samlemappe vedr. aktionslæring samt sendt cc til skolens ledelse.
Venlig hilsen Lia Sandfeld, læsevejleder	